

OVO JE ISTO DROGA, OSTAVI SE DIJETE TOGA!

napisao: **humito**

Prosinačka prohladna večer, četvrtak. Hladan vjetar raznosi pahulje i brije po usima. Prošlo je 20h i upućujem se u OKC (koliko god taj naziv bio anakron). Identitet OKCa se mijenjao kroz vrijeme kako su se smjenjivale generacije, vlade, gradska poglavarstva, vlasnici, zakupnici, simpatizeri, oponenti. Danas, kako vam je svima poznato OKC stoji ne samo kao dokument jednog vremena već i kao odraz sadašnjeg stanja „mladih, kulture i kulture mladih“ u gradu. Još uvijek tu, dio vaših uspomena na prve igranke, koncerte, video matineje za djecu subotom ujutro (sjećate se ona dva televizor na kojima su simultano puštali crtiće) dok se subotom uvečer mladarija okupljala na kultne koncerte svih važnijih ex-yu bendova ili na disko večeri. Također smo/su neki od nas u tom istom OKCu doživljavali prva pijanstva, prva viđenja i izbjegavanja tučnjava uživo, prve poljupce na maskenbalima, prva šlatanja, a onda bismo ponedjeljkom ujutro na satu tjelesnog morali raditi premete i čuda jer je jedno vrijeme OKC imao funkciju sportsko-rekreativnog objekta, imajući sreće što se nismo razrezali na komadiće stakla koji ostadoše od subote. Mrzili smo kad ga pretvoriše u neki Viva-trance bar sa space dekoracijama te na kraju srozaše u turbo-folk božsačuvaj.

Sada kada mu se mladi ponovno vraćaju sedmično, vikendom ili kad se okuplja ekipa za probe, većina vas nije svjesna koliko se organizatori (MKC) moraju potruditi kako bi balansirali prostorom koji u ovom trenutku vodi neki svoj dvostruki život. Pa razmislite, postoji li igdje drugdje u Lijepoj tako multifunkcionalan prostor da u istom danu dopodne imate organiziran event koji okuplja generaciju lokalnih pasioniranih igača na sreću sa prosjekom godina 50, a samo par sati kasnije veliki koncert značajnog hrvatskog benda koji okuplja populaciju sa prosjekom godina 18? Možda i ima negdje, ali garantiran vam kad svijetla se ugase, prostor ne izrači, pod omete, stolovi postave i jakne podijele, samo svijetlo ponovno-na-stejdž-postavljenog starog semafora za činkvinu zatreperi iščekujući ljude koji na upit „Hladno pivo sinoć?“ odgovaraju „Da može, ne treba čaša.“. Koliko li su ta dva svijeta daleka, imaju li ičeg zajedničkog?

... and now something completely different.

čika Zeko na svom radnom mjestu

Činkvina je igra na sreću, ime je dobila po talijanskoj riječi *quinque* gdje je glavni princip da igrač pogodi niz od pet brojeva zadanih na njegovom lozu, sistemom nasumičnog izvlačenja brojeva (45, 60, 90) a onaj koji to prvi uspije treba glasno viknuti ČINKVINA! i početi se radovati, čime ostvaruje pravo na materijalni dobitak koji je sakupljen od strane svih igrača, dok dio novca naravno ostaje organizatoru a dio bi trebao biti oporezovan od države. Priznajte da je ovo najpotpunije definicija činkvine koju ste pročitali danas. Dakle, ljudi se skupe i svako sa svojim brigama i mislima zaokružuju brojeve na listićima i tablama i nadaju se dobitku. No tko su ti ljudi, što imaju za reći, i jesu li svjesni dvostrukosti prostora u kojem se svakodnevno okupljaju, smiju se, piju, svađaju, raduju, bivaju razočarani? Prostor se polako počeo puniti igračima, isprva su me iznenađeno pogledavali, vide valjda novo lice, što ja tražim tamo, možda sam zalutao. Oko 21h bilo nas je svega šestero tako da je bilo nekako prirodnije i započeti razgovor. Predstavih se, rekoh koja mi je namjera, i da bih samo volio malo popričati sa njima o tomu što im znači činkvina. Prihvatili su i rekli nek pričekam da dođe „Zeko“ koji se minutu kasnije i pojavio.

Svatko će vam reći želite li detaljnije istražiti fenomen činkvine u Županji, nezaobilazna figura je gospon Zeko, hodajuća enciklopedija o igrama na sreću, čovjek zna sve o povijesti činkvine u Županji, što ne čudi jer ju on još od 1975. izvlači. Kako nema komu prenijeti tajne zanata, nekom mladcu koji bi ga naslijedio, on još vrlo grleno izvikuje brojeve i stavlja ih u za to predviđene utore. Evo što ima za reći, (razgovor je prenesen u dijelovima bez preinaka kako bi vam dočarao atmosferu jedne večeri činkvine):

„Počelo je 1975. prva je činkvina bila organizirana u Graničaru, kasnije u hotelu Jelen, bilo je joj zadimljeno, pušili bogati, dim ono žežeze oči, bio je Stipa Drlja, ma to je bilo... kasnije opet bilo na Sečeranima pa u podrumu, za vrijeme rata, tamo u kinu Mladost, pa na željezničkom kolodvoru, pa evo opet ovdje. Ima i sad na kolodvoru ali to su malo veći igrači, bude i karta tamo, veće su to pare u igri.“

- koliko dugo već radite ovaj posao?

„Ja ti 32 godine ovo radim. Prebrojim listiće na početku da ne bude dupli, tabla ima 5 listića. Ja čitam brojeve, nekad se zagužva, nediljom bude po 40 partija po 70 brojki viknut svaki put, umori se grlo, partija ti bude po 7-8 minuta. I radit ću dokad me budu zvali. Sad počnemo u 21h i traje obično do pola jedan-jedan, zavisi koliko bude igrača.“

- kako da ja kažem ako osvojim zgoditak, da viknem činkvina?

„Gledaj činkva, pet, to je talijanski, mora se reći 'dosta', 'zaustavi', 'javio', ne mora se reć činkvina, (- zašto?) ma ne mora! Gabor je viko Opa bato! Neki viče Zakoči! Bio jedan viko To, to, eo ga, eo ga!!!“

- tko su igrači činkvine, odakle dolaze?

„Po večeri bude od 20-100 igrača, većinom Županjci, ali ima i Gradište, Štitar, bude i Bosanaca. Ma bude svakoga, ali uglavnom ista ekipa, imaš onih koji budu svaku večer, a imaš onih koji dođu dva tri puta mjesečno, obično kad stigne plaća ili penzija. Bude i žena, bude i supruga, uglavnom budu stariji, šta ja znam, tako od 50 godina pa naviše, ali zna bit i mlađih, pogotovo sa sela dođu. Ovdje ti dođu i kamiondžije, ne samo mi penzioneri.“

- jel bilo kad kakvih neugodnosti?

„Mi kad smo bili u Hotelu bilo je i neugodnosti, ljude gube pare, napiju se, bilo je znalo se i potući i svašta... (uzdah) ma znaju oni koliko gube, svi oni. A bilo je i slučajeva kad je onaj iz Orašja za vrijeme činkvine i umro, gust dim a valjda srce slabo i ...“

- (jedan gospodin dobacuje sa strane): ma daj, čovjek umro? Da nije Đulaga?

„Nije nije. A i Mara isto kad je u nesvijest pala, smeto' joj dim, oni nju na zrak, ajde ti Maro kući, kak'i ona došla sebi pa unutra i nastavlja...ma bilo je svašta...“

U razgovor se ubacuje gospodin vidno spreman za razgovor.

„Ma nema nigdje to samo u Županji, to ti je divlji zapad, to je ništa, samo doći, poderi listiće.“

- zašto onda igrate?

„Pa zato što smo bolesnici... (opći smijeh u dvorani) zašto igramo, zašto klađenje? znaš šta, to treba da dođe psihijatar, znaš šta, ma svi smo mi zreli za psihijatriju. Jel, koji si ti novinar?“

- znate li što se u ovom prostoru odvija vikendom kad nema činkvine?

„Znam! Tu vi dođete mladi pa... Ma i vi ste mladi isto u ku***, ko i mi stari, sve je to isto. Vi opet ovdje igrate, pivo pijete, trave se malo napušite a nikog nećete da izdate a znate sve koji dilaju. A mi tako na činkvinu. Slušaj, ako igraš kao pravi igrač treba ti bar 50 eura znaš? Nema na svijetu ko se ne voli kockat, od ovih ovdje kog vidiš je digo i bog i vrag ruke.“ (opći smijeh)... Evo ovaj dolazi iz Vinkovaca, Zeko ga motivira, ne može bez njega. On se isto drogira, sa kartama. Ti nemoj ništa pričat tamo samo se ukuci i čekaj, pa š sve vidit.“

Atmosfera je skroz familijarna, dojma sam da se svi međusobno poznaju iako se napunilo sa već 15-tak ljudi. U dvorani je i srednjovječni bračni par koji pijucka kavu i čeka početak igre.

- jeste li pobjegli od djece i došli na činkvinu?

„Hebe, nismo, ma ono dođemo tu i tamo, nekad i dobijemo. Sreća ne bira, često puta dobiju oni koji dođu prvi puta. Iako, sve ovo što oni dijele sve su to naše pare a mi ne vjerujemo jedan drugome pa damo njima da rasporede. (smijeh) Ovo ti je sve uludo izgubljeno vrijeme, al' eto volimo nekad.“

Jedan penzioner sjeda za naš stol, svi ga toplo pozdravljaju, i potihom počinje svoj monolog:

„Bože ima li veće droge nego ovo izađem napolje snig, puše, a ja moram na činkvinu. (smijeh) ...Kad god idem dobro idem, a kad se kući vraćam onda mislim, e budalo jedna nemoj ići više. Snig pada, napolju puše, a valja ići, cili dan razmišljam o tome kako ću doći, evo sinoć i preksinoć nije bilo pa mi je falilo. To ti je skup sport, to ti je ko droga. Odem nekad i u Orašje na činkvinu.“

„Daj izvuci još samo 42!“

- pa što kaže vaša supruga?

„Nije mojoj gospođi bilo baš svejedno ni dok je živa bila. Al prije je bilo novaca, od onda se promijenilo to da ljudi nemaju za život nemaju para, sad samo pojedinci. Imao si napuniš frižider, daš ženi, djeci, i ostane ti para, mogo' si ići, ja sam u Beograd išo gledao Hajduka, bilo je više para. ...Dijete moje, ja imam dobru penziju i opet mi ništa ne ostane, ne ušparam ništa. Ne treba mi to, mogu fino živjet ali šta kod kuće sam u četiri zida. ...Da sam pametan čovjek ne bi bio ovdje, ej slušaj, ali sam kod kuće sam, šta ću, ne mogu stalno ni buljit u televizor. Dođem ovdje i bar malo se zabavim, popričam sa ljudima.“

- pa jel ima neka bakica da dođe pa da upoznate ovdje pa sa njom kući?

„Ma ima, dođu i one, ali znaš šta, pa ne bi ti ja kockarku neku, nema tih para, kud sam ja pa da i ona, ma pusti to...(smijeh)“

- koliko igrate partija, koliko ste spremni izdvojiti?

„Ovisi o trenutku i raspoloženju, ako ide onda da, ako ne ide, onda pa jebemu kad već ne ide nek ide do kraja. Znači svakako daš sve pare. ...To treba da igraju sretni ljudi, ali ko su sretni ljudi, di su oni? Nema njih ‘vamo ne treba njima ovo, oni su sebi davno lovu u džep. ...ma znam da se ovdje mladi skupljaju, sviraju nešto, neka treba, treba. Svako vrijeme ima svoje, bio sam i ja mlad, išao na igranke, na utakmice, sad mi je ovo zabava jedina...“

Njegove riječi prekida poziv gospon Zeke da igra uskoro počinje, bilo je oko 21.30h. U dvorani je 16 igrača i dvije igračice, svi izgledaju stariji od 45. Prodavač srečki dolazi i do mene, kupujem jednu tablu ali kako mi je ovo prva činkvina u životu zamolih svog sugovornika da mi malo pomogne. On reče samo da pratim i zaokružujem brojeve, što i pokušah kad je krenula, ali meni bilo prebrzo slijediti izvikivanje brojeva svako par sekundi. Oni su valjda toliko već izvježbani da im pogled skenira cijelu tablu u trenu. Prodavač srečki je to uočio i dobrohotno mi pomogao sa pokazivanjem koji su brojevi već izašli čitajući ih sa displaya sa brojevima. Đizss mislio sam da ide bar mrvu sporije. Hamo pipa ostala ekipa i gotovo, što bi rekli Nadrealisti. Nakon otprilike tri minute jedan gospodin reče dosta i ja pomislih da mogu odahnuti, ali oni nastaviše dalje, jer se igralo i za premiju kad osim 5 pogodaka u redu možete prvi izaći i sa svih 15 na listiću. Falila su mi dva broja za izaći prvi., nije me poslužila početnička sreća. Malo sam još sve promatrao, uzeo par fotki, zahvalio svojim suigračima, kimnuo glavom gosn Zezi, te se zabundan lagano uputio kući.

... and now something completely similar.

Kako se povijest jednog prostora i objekta može vremenski trasirati od njegova idejnog začetka, materijalnog postanka, funkcije/a, razvoja, mijena, sadašnje forme i budućih potencijala što reći o OKCu i njegovim posjetiteljima danas? Na vama je da ispišete stranice neke ‘buduće povijesti’ OKCa jer ste vi, njegovi posjetitelji i korisnici, taj ljudski, nasušno potrebni potencijal. Igrači činkvine svjesni su dvostrukosti života prostora OKCa, kao što su bolno svjesni uzaludnosti svoje opsesije. Iz različitih pobuda se skupljaju ondje ocjenjujući svoju strast prema ‘kocki’ kao ovisnost, ili kao bijeg od samoće, dnevni slatkiš neumitnog starenja. Možda se i ne sjećaju prostora OKCa od njegova začetka (tko će istražiti kada i kako?), možda i nisu zalazili prije, no evo sada je on sastavni dio njihovog dnevnog rituala. Za čika Zeku on je i više – njegovo radno okružje, još jedan živi isječak u neprekinutoj slici životnih veselja dobitcima i gorkih razočarenja koja su uvijek češća. Još tamo od vremena dok činkvina nije bila jedina dostupna zabava za masu. Kao što mladi u ovom gradu trebaju svoj prostor i sadržaje koji će sami osmisliti (jer očito to nitko drugi za njih/vas/nas) neće učiniti, isto tako i starija populacija vapi za nekim vidom zabave u ovoj „kulisi za Šokačko sijelo“. Činkvina kao jedan od programa nije ‘moranje’, ipak neki od igrača dolaze iz dosade jer nemaju kamo i nemaju što. Treba li ih osuđivati i uskratiti im i to malo? Mlada generacija, koja ne čistiš poslije koncerta da prostor bude spreman na činkvinu i uzimaš sve što ti se nudi. Dođite, prostor je naš, čeka na nas, organizirajte, zaigrajte. Neki od nas/vas možda (ne) dolaze u OKC jer imaju kamo ali nemaju što? Nemojte dopustiti da čekate svoj broj a on nikad ne bude izvučen, makar lažno izvikivali ČINKVINA, ČINKVINA! i radovali se jer ste pokušali nešto osvojiti. Zašto samo dvostruki život prostora kada može biti mnogostruki. Igrači na sreću, gdje smo?

moj zamalo pa dobitni listić